

BÀI TẬP MẪU TUẦN 3

MỘT SỐ PHƯƠNG TRÌNH LƯỢNG GIÁC THƯỜNG GẶP

Dạng 1: Phương trình thuần nhất

Bài 1: Giải phương trình $\sqrt{3} \sin 3x - \cos 3x = 2$.

Hướng dẫn giải

Ta có $\sqrt{3} \sin 3x - \cos 3x = 2$.

$$\Leftrightarrow \frac{\sqrt{3}}{2} \sin 3x - \frac{1}{2} \cos 3x = 1 \Leftrightarrow \cos \frac{\pi}{6} \cdot \sin 3x - \sin \frac{\pi}{6} \cdot \cos 3x = 1 \Leftrightarrow \sin \left(3x - \frac{\pi}{6} \right) = 1$$

$$\Leftrightarrow 3x - \frac{\pi}{6} = \frac{\pi}{2} + k2\pi (k \in \mathbb{Z}) \Leftrightarrow x = \frac{2\pi}{9} + \frac{k2\pi}{3} (k \in \mathbb{Z}).$$

Vậy phương trình đã cho có nghiệm

$$x = \frac{2\pi}{9} + \frac{k2\pi}{3} (k \in \mathbb{Z}).$$

Bài 2: Phương trình $\sqrt{3} \sin x - \cos x = 1$ có nghiệm là

A.
$$\begin{cases} x = -\pi + k2\pi \\ x = \frac{\pi}{6} + k2\pi \end{cases}, k \in \mathbb{Z}.$$

B.
$$\begin{cases} x = -\frac{2\pi}{3} + k2\pi \\ x = \frac{\pi}{6} + k2\pi \end{cases}, k \in \mathbb{Z}.$$

C.
$$\begin{cases} x = \frac{\pi}{3} + k2\pi \\ x = \pi + k2\pi \end{cases}, k \in \mathbb{Z}.$$

D.
$$\begin{cases} x = k2\pi \\ x = \frac{\pi}{6} + k2\pi \end{cases}, k \in \mathbb{Z}.$$

Hướng dẫn giải: Ta có $\sqrt{3} \sin x - \cos x = 1 \Leftrightarrow \frac{\sqrt{3}}{2} \sin x - \frac{1}{2} \cos x = \frac{1}{2} \Leftrightarrow \sin \left(x - \frac{\pi}{6} \right) = \frac{1}{2}$

$$\Leftrightarrow \sin \left(x - \frac{\pi}{6} \right) = \sin \frac{\pi}{6} \Leftrightarrow \begin{cases} x - \frac{\pi}{6} = \frac{\pi}{6} + k2\pi \\ x - \frac{\pi}{6} = \pi - \frac{\pi}{6} + k2\pi \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = \frac{\pi}{3} + k2\pi \\ x = \pi + k2\pi \end{cases}, k \in \mathbb{Z}.$$

Bài 3: Phương trình $\sin x + \sqrt{3} \cos x = 0$ có nghiệm âm lớn nhất bằng

A. $\frac{-\pi}{3}$.

B. $\frac{-\pi}{6}$.

C. $\frac{-5\pi}{6}$.

D. $\frac{-5\pi}{3}$.

Hướng dẫn giải:

Phương trình $\sin x + \sqrt{3} \cos x = 0$ có nghĩa $\forall x \in \mathbb{R} \Leftrightarrow D = \mathbb{R}$.

Ta

có

$$\sin x + \sqrt{3} \cos x = 0 \Leftrightarrow \frac{1}{2} \sin x + \frac{\sqrt{3}}{2} \cos x = 0 \Leftrightarrow \sin\left(x + \frac{\pi}{3}\right) = 0 \Leftrightarrow x + \frac{\pi}{3} = k\pi \Leftrightarrow x = -\frac{\pi}{3} + k\pi.$$

Vậy phương trình có nghiệm âm lớn nhất $x = -\frac{\pi}{3}$ là với $k = 0$.

Bài 4: Nghiệm của phương trình $\sin x + \cos x = 1$ là

A. $x = k2\pi (k \in \mathbb{Z})$.

B. $\begin{cases} x = k2\pi \\ x = \frac{\pi}{2} + k2\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z})$.

C. $x = \frac{\pi}{4} + k2\pi (k \in \mathbb{Z})$.

D. $\begin{cases} x = \frac{\pi}{4} + k2\pi \\ x = -\frac{\pi}{4} + k2\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z})$.

Hướng dẫn giải:

Phương trình $\sin x + \cos x = 1$ có nghĩa $\forall x \in \mathbb{R} \Leftrightarrow D = \mathbb{R}$.

Ta có $\sin x + \cos x = 1 \Leftrightarrow \frac{1}{\sqrt{2}} \sin x + \frac{1}{\sqrt{2}} \cos x = \frac{1}{\sqrt{2}} \Leftrightarrow \sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right) = \frac{1}{\sqrt{2}}$

$$\Leftrightarrow \sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right) = \sin \frac{\pi}{4} \Leftrightarrow \begin{cases} x + \frac{\pi}{4} = \frac{\pi}{4} + k2\pi \Leftrightarrow x = k2\pi \\ x + \frac{\pi}{4} = \pi - \frac{\pi}{4} + k2\pi \Leftrightarrow x = \frac{\pi}{2} + k2\pi \end{cases}, k \in \mathbb{Z}.$$

Dạng 2: Phương trình bậc 2 của một hàm số lượng giác

Bài 1: Giải phương trình $2\sin^2 x + \sin x - 3 = 0$.

Hướng dẫn giải:

Đặt $t = \sin x$, điều kiện $|t| \leq 1$.

Phương trình đã cho trở thành

$$2t^2 + t - 3 = 0 \Leftrightarrow \begin{cases} t = 1 \\ t = -\frac{3}{2} \end{cases}.$$

Kết hợp với điều kiện $|t| \leq 1$ ta được $t = 1$.

Với $t=1$ thì $\sin x=1 \Leftrightarrow x=\frac{\pi}{2}+k2\pi, (k \in \mathbb{Z})$.

Vậy phương trình đã cho có nghiệm

$$x=\frac{\pi}{2}+k2\pi, (k \in \mathbb{Z}).$$

Bài 2. Giải phương trình $3\sin^2 2x+7\cos 2x-3=0$.

Hướng dẫn giải:

$$\text{Ta có } 3\sin^2 2x+7\cos 2x-3=0 \Leftrightarrow 3(1-\cos^2 2x)+7\cos 2x-3=0$$

$$\Leftrightarrow 3\cos^2 2x-7\cos 2x=0 \Leftrightarrow \cos 2x(3\cos 2x-7)=0 \Leftrightarrow \begin{cases} \cos 2x=0 \\ 3\cos 2x-7=0 \end{cases}$$

$$\text{Trường hợp 1: } \cos 2x=0 \Leftrightarrow 2x=\frac{\pi}{2}+k\pi \Leftrightarrow x=\frac{\pi}{4}+k\frac{\pi}{2}, (k \in \mathbb{Z}).$$

$$\text{Trường hợp 2: } 3\cos 2x-7=0 \Leftrightarrow \cos 2x=\frac{7}{3}>1(\text{loại}).$$

$$\text{Vậy phương trình đã cho có nghiệm } x=\frac{\pi}{4}+k\frac{\pi}{2}, (k \in \mathbb{Z}).$$

Bài 3: Nghiệm của phương trình $\tan^2 x+2\tan x+1=0$ là

- A. $\frac{\pi}{4}+k\frac{\pi}{2}, k \in \mathbb{Z}$.   B. $-\frac{\pi}{4}+k\pi, k \in \mathbb{Z}$.   C. $\frac{\pi}{2}+k2\pi, k \in \mathbb{Z}$.   D. $k\pi, k \in \mathbb{Z}$.

Hướng dẫn giải:

$$\text{Phương trình } \tan^2 x+2\tan x+1=0 \text{ có nghĩa } \Leftrightarrow x \neq \frac{\pi}{2}+k\pi.$$

$$\text{Đặt } t=\tan x. \text{ Ta có } \tan^2 x+2\tan x+1=0 \Leftrightarrow t^2+2t+1=0 \Leftrightarrow t=-1.$$

$$\text{Với } t=-1, \text{ ta có } \tan x=-1 \Leftrightarrow \tan x=\tan\frac{-\pi}{4} \Leftrightarrow x=-\frac{\pi}{4}+k\pi (k \in \mathbb{Z}).$$

Bài 4: Với $k \in \mathbb{Z}$, phương trình $\cos^2 x+2\cos x-3=0$ có nghiệm là

- A. $x=k2\pi$.   B. $x=0$.   C. $x=\frac{\pi}{2}+k2\pi$.   D. Vô nghiệm.

Hướng dẫn giải:

$$\text{Phương trình } \cos^2 x+2\cos x-3=0 \text{ có nghĩa } \forall x \in \mathbb{R} \Rightarrow D=\mathbb{R}.$$

Đặt $t = \cos x, |t| \leq 1$. Ta có $\cos^2 x + 2\cos x - 3 = 0 \Leftrightarrow t^2 + 2t - 3 = 0 \Leftrightarrow \begin{cases} t = 1 \\ t = -3 \end{cases} \Leftrightarrow t = 1$ (do $|t| \leq 1$

).

Với $t = 1$, ta có $\cos x = 1 \Leftrightarrow x = k2\pi (k \in \mathbb{Z})$.

Dạng 3: Phương trình lượng giác đẳng cấp

Câu 1: Phương trình $\cos^2 x - 3\sin x \cos x - 2\sin^2 x = 1$ có nghiệm là

A. $\begin{cases} x = k2\pi \\ x = \frac{-\pi}{4} + k\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z}).$

B.

$\begin{cases} x = k2\pi \\ x = \frac{-\pi}{4} + k2\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z}).$

C. $\begin{cases} x = k\pi \\ x = \frac{-\pi}{3} + k2\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z}).$

D. $\begin{cases} x = k\pi \\ x = \frac{-\pi}{4} + k\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z}).$

Hướng dẫn giải:

Phương trình $\cos^2 x - 3\sin x \cos x - 2\sin^2 x = 1$ có nghĩa $\forall x \in \mathbb{R} \Leftrightarrow D = \mathbb{R}$.

Với $\cos x = 0 \Leftrightarrow x = \frac{\pi}{2} + k\pi, k \in \mathbb{Z} \Rightarrow$ phương trình vô nghiệm.

Với $\cos x \neq 0$. Chia cả hai vế của phương trình cho $\cos^2 x$ ta được

$$\cos^2 x - 3\sin x \cos x - 2\sin^2 x = 1 \Leftrightarrow 1 - 3\tan x - 2\tan^2 x = 1 + \tan^2 x$$

$$\Leftrightarrow \tan^2 x + \tan x = 0 \Leftrightarrow \begin{cases} \tan x = -1 \Leftrightarrow x = -\frac{\pi}{4} + k\pi \\ \tan x = 0 \Leftrightarrow x = k\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z}).$$